

Tantárgy neve: Oktatásszociológia	Jellege: kötelező	Kreditek: 3	Tantárgykód: WPED205
Tantárgyfelelős: Lukács Péter, CSc, professor emeritus	Munkaforma: előadás	Óraszám: N: 30 / L: 12	Értékelés: szóbeli kollokvium

A tantárgy oktatásának célja:

A hallgatók megismertetése a nevelés- és oktatásszociológia tudományterületével, e társadalomtudományi diszciplína alapfogalmaival, szaknyelvével, sajátos nézőpontjaival, főbb elméleteivel. A kurzus bemutatja a nevelés-oktatás néhány konkrét kérdésének oktatásszociológiai megközelítési módjait a különböző elméletek nézőpontjából. Fontos cél, hogy e nézőpontokat a kurzus hallgatói a mai magyar nevelés- és oktatásügy problémáinak azonosítására, feltárására képesek legyenek alkalmazni.

Fejlesztendő kompetenciaterületek:

A nevelés- és oktatás társadalmi összefüggései felismerésének, értékelésének, alkalmazásának kompetenciái. Ismeretek: Társadalmi hatások és összefüggések a nevelésben, oktatásban, a nevelés- és oktatásügy hatásai a társadalomra és a társadalomban. A szociológia és más neveléstudományi diszciplínák kölcsönös kapcsolódási lehetőségei. A nevelés és oktatás ma, nemzetközi és hazai társadalmi összefüggései. Képességek: A nevelés, oktatás, kutatás, fejlesztés során vagy a szakmai társas együttműködésben keletkező pedagógiai- szociológiai jellegű problémák megragadása, a megoldási lehetőségek oktatásszociológiai vonatkozásainak átlátása. Attitűdök: Kritikai-elemző, tényekre alapozó, de értékalapú tudományos megközelítésmód.

Kötelező irodalom:

- Andorka R. (2006): Bevezetés a szociológiába (második, jav. és átd. kiadás) Osiris, Bp., (Vigyázat! *Nem az első kiadás!*): 12. (Oktatás) fejezetből. *Alapfogalmak, Elméletek, Nemzetközi tendenciák, Vitakérdések*. 16. (Kultúra stb.) fejezetből: *Alapfogalmak, Elméletek, Nemzetközi tendenciák*. Olvasható pl. [itt](#)
- Giddens, A. (2008): Szociológia. (Második kiadás.) Osiris, Bp., (Vigyázat! *Nem az első kiadás!*): 6. (Szocializáció stb.) fejezetből 140-150. o., 17. (Oktatás...) fejezetből 525-528, 542-561. o. Olvasható pl. [itt](#)
- Németh A. - Boreczky Á. (1997): Nevelés, gyermek, iskola. A gyermekkor változó színterei. Eötvös József Könyvkiadó, Bp., 102-135. o. Olvasható pl. [itt](#)
- Bucsky P. (2021): A középiskolai felvételi rendszer hátraszorítja az állami gimnáziumokat, az állam az egyházi iskolákba tereli a diákokat. G7, május 9. Olvasható [itt](#)
- Fejes J. B. Szűcs N. (2018): Az oktatási integráció ügye a 2010-es évek végén. In: Ugyanők szerk: *Én vétkem. Helyzetkép az oktatási szegregációról*. MOE, Szeged. 11-30. o. Olvasható pl. [itt](#)
- Kutrovácz K. et al. (2018): A technológiával kapcsolatos szülői mediáció. Szisztematikus empirikus áttekintés a 2007 és 2017-es évek között megjelent tanulmányok alapján. Socio.hu – Társadalomtudományi Szemle, (4), 47–69. o. Olvasható [itt](#)
- Németh K. (2015): Az ellenállás képei. Vizuális módszerek az iskolai ellenkultúra vizsgálatában. Új Pedagógiai Szemle, 9-10. sz. 70-82. o. Olvasható pl. [itt](#)
- Pálos M. (2023): Ahova születesz, ott is maradsz – a magyar közoktatási rendszer egyik nagy kudarca. G7, július 30. – olvasható [itt](#)

Ajánlott irodalom:

- Bourdieu, P. (1978): A társadalmi egyenlőtlenségek újratermelődése. Gondolat, Bp.
- Bánfalvy Cs.(2012): Gyógypedagógiai szociológia. 4. bőv. és frissített kiad. Bp., ELTE BGGyFK,
- Berényi E., Berkovits B., Erőss G. (2008): Kiváltság és különbségtétel a közoktatásban. Gondolat, Bp.
- Boreczky Á. (2009) szerk.: Cigányokról – másképpen. Gondolat, Bp.
- Fejes J. B.; Szűcs N. (2018) szerk.: *Én vétkem. Helyzetkép az oktatási szegregációról*. MOE, Szeged
- Ferge Zs., Háber J. (1972) szerk.: Az iskola szociológiai problémái. KJK, Bp.
- Kozma T. (2004): Bevezetés a nevelésszociológiába. Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp.
- Kozma T. (2004). Ké az egyetem? A felsőoktatás nevelésszociológiája. ÚMK, Bp.,
- Lannert J. (2021) szerk.: Zárótanulmány az emberierőforrás-szükségekről a magyar közoktatásban. T-TUDOK, Bp.
- Lukács P. (1991): Színvonal és szelekció. Oktatáspolitikai elemzés. Educatio, Bp. /Társadalom és oktatás/.
- Lukács P. (2023): Mi változott és mi nem a pedagógushíány újratermelésében? Educatio 1. sz., 41-54. o.
- Nagy P. T. (2012): Oktatás-történet, -szociológia. Gondolat, Iskolakultúra könyvek 44. Bp,
- Pukánszky B. (2001): A gyermekkor története. Műszaki Könyvkiadó, Bp.
- Pusztai G. (2020) szerk.: Nevelésszociológia. Elméletek, közösségek, kontextusok. DEK, Debrecen.
- Riesman, D. (1983): A magányos tömeg. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp. /Több kiadása is van./
- Sáska G. (2007): Közműveltség és magántudás. FKI – ÚMK, Bp.
- Somlai P. (1997): Szocializáció. A kulturális átörökítés és a társadalmi beilleszkedés folyamata. Corvina, Bp.
- Szabó L. T. (1988): A „rejtett tanterv”. Magvető, Bp.
- Varga J. (2024) szerk.: A közoktatás indikátorrendszere, 2023. KRTK KTI, Bp. olvasható [itt](#)
- Weber, Max (2005): A tudomány és a politika mint hivatás. Kossuth, Bp. (Több különböző kiadása is van.)

Kurzustematika (L):

A nevelés- és oktatásszociológia alapfogalmai (*szocializáció, környezet vagy öröklés; „a gyermekkor története”, az iskola mint társadalmi intézmény*)

Növeli-e, vagy csökkenti a társadalmi egyenlőtlenségeket az iskola? (*Az iskoláztatás társadalomtörténete, oktatási ideológiák; társ. reprodukció, egyenlőtlenségek, mobilitás, szelekció, szegregáció, integráció, inklúzió*)

A felsőoktatás átalakulása (*„Tömegesedés”; expanzió, vagy túlképzés, „tudástársadalom”*).

Követelmények, értékelés:

A kötelező irodalom és az előadások anyagának ismerete a szóbeli vizsgán. A vizsgára bocsátás feltétele az órák legalább 80 százalékán való aktív jelenlét, rövid kommentárok/kérdések leadása és a félév során egy egyeztetett témájú házi dolgozat elkészítése, ill. ismertetése. A dolgozat minősége beszámít a vizsgajegybe.

Kursus hirdetője:

WJLF Neveléstudományi tanszék

Félév:

2024-25. tavaszi

Oktató:

Lukács Péter, CSc, professor emeritus